

Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΝΗΣΙΑΓΩΓΕΙΟ

Με τον όρο σχολική ετοιμότητα ή ωριμότητα εννοούμε ένα ορισμένο επίπεδο ανάπτυξης του παιδιού που περιλαμβάνει τόσο το σώμα του όσο και την ψυχή και το πνεύμα του.

Η κοινωνική – συναισθηματική σχολική ωριμότητα είναι η καλή μνήμη και η ικανότητα συγκέντρωσης, η ικανότητα να σκέφτεται το παιδί πάνω σε προβλήματα που του δίνονται και να τα λύνει μόνο του, η ικανότητα επαφής και προσαρμογής, το ζωνρό ενδιαφέρον για μάθηση και η υπομονή.

Η πνευματική σχολική ωριμότητα προϋποθέτει όχι γνώσεις αλλά προϋποθέσεις που αφορούν την πρακτική επιδεξιότητα, την σκέψη, την γραφή και ανάγνωση και την αριθμητική.

Ποιες είναι οι δεξιότητες που πρέπει να έχει ένα νήπιο για να θεωρήσουμε πως έχει σχολική ετοιμότητα;

Όσον αφορά την κινητική του ανάπτυξη: έχει αντίληψη του χώρου, μπορεί να χειρίζεται κατασκευές, υλικά και εργαλεία με έλεγχο και φαντασία. Περπατάει, τρέχει, ισορροπεί, σκαρφαλώνει και ανεβοκατεβαίνει σκάλες με ευκολία και συντονισμό. Αντιδράει με διάφορους τρόπους όταν ακούει, μυρίζει, πιάνει, βλέπει και αισθάνεται.

Όσον αφορά τις προμαθηματικές έννοιες: Γνωρίζει σχήματα, μεγέθη, ποσότητες, θέσεις. Μπορεί να κατηγοριοποιήσει, να συγκρίνει, να ταυτοποιήσει, να ταιριάζει διάφορα αντικείμενα. Μπορεί επίσης να αναγνωρίσει και να αναπαράγει ακολουθίες. Τέλος μπορεί να αναγνωρίσει, να καταγράψει, να χρησιμοποιήσει και να κατανοήσει αριθμούς μέχρι το 10.

Όσον αφορά τη γλώσσα, την προανάγνωση και την προγραφή: Το παιδί ακούει και καταλαβαίνει, μιλάει και επικοινωνεί, αναγνωρίζει γράμματα του αλφάβητου σαν ήχο και σαν μορφή. Αρχίζει να συνδέει ήχους με γράμματα, συλλαβές, λέξεις. Ακούει και συζητά σε μικρές αλλά και σε μεγάλες ομάδες για τις εμπειρίες του. Χρησιμοποιεί λεξιλόγιο αυξανόμενο με ευχέρεια για να εκφράσει τις σκέψεις του. Μπορεί να γράψει σωστά το όνομα του, ακούει και αντιδράει σε παραμύθια, ποιήματα και ιστορίες.

Όσον αφορά την κατανόηση και τις γενικές γνώσεις: Το παιδί μπορεί να μιλήσει για το που μένει, την οικογένεια του, το περιβάλλον του και τα γεγονότα της ζωής του. Μπορεί να εξερευνήσει και να επιλέξει εργαλεία και υλικά για διάφορους λόγους όπως κατασκευές, χαρτοκοπτική, χειροτεχνίες και ζωγραφιές. Τέλος συζητάει για διάφορα πράγματα, κάνει ερωτήσεις και ζητάει πληροφορίες για διάφορα θέματα.

Όσον αφορά την κοινωνική και συναισθηματική του ανάπτυξη: Το παιδί έχει εικόνα του εαυτού του, αυτοέλεγχο, προ-κοινωνική συμπεριφορά, μπορεί να δουλεύει ανεξάρτητο ή σαν μέλος μιας ομάδας, έχει αυτοπεποίθηση, επιδιώκει ανεξαρτησία στο ντύσιμο και στην προσωπική υγιεινή. Μοιράζεται αντικείμενα και περιμένει τη σειρά του. Δείχνει συναισθήματα ανάλογα με την κατάσταση όπως θυμό, χαρά και περιέργεια. Κατανοεί τι είναι σωστό και τι λάθος. Είναι ευαίσθητο και δείχνει

σεβασμό στα συναισθήματα των άλλων. Είναι ικανό να έχει υπομονή, ενδιαφέρον για μάθηση και να ζητάει πληροφορίες και βοήθεια όταν χρειάζεται.

Σχολική ανωριμότητα

Για να αποφασίσουμε αν ένα παιδί είναι έτοιμο-ώριμο για το σχολείο πρέπει να λάβουμε κάποιους παράγοντες υπόψη μας όπως την συναισθηματική και κοινωνική του εξέλιξη, την βιολογική του ωρίμανση αλλά και την εξέλιξη της νοημοσύνης του. Ενώ τις περισσότερες φορές όλα τα παραπάνω συμβαδίζουν, υπάρχουν περιπτώσεις που ένα παιδί μπορεί να παρουσιάζει επιβράδυνση στην εξέλιξη του σε έναν ή και περισσότερους τομείς με αποτέλεσμα το παιδί να μην είναι έτοιμο ή ικανό να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις του σχολείου. Μερικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα είναι τα ακόλουθα: Το παιδί έχει κάποια διαταραχή στην άρθρωση και φτωχό λεξιλόγιο για την χρονολογική του ηλικία. Παρουσιάζει αδυναμία να παρακολουθήσει και δεν κάθεται φρόνιμο στην καρέκλα του. Είναι νευρολογικά ανώριμο με αποτέλεσμα να μην συμβαδίζει με τα παιδιά της ηλικίας του. Έχει κάποιο πρόβλημα ακοής. Δεν κάνει βλεμματική επαφή όταν του μιλάμε. Η κοινωνική του συμπεριφορά δεν είναι η αρμόζουσα. Είναι δειλό, ντροπαλό και αποθαρρημένο. Παρουσιάζει άγχος αποχωρισμού. Έχει προβλήματα ενούρησης ή εγκόπρισης. Δεν ακολουθεί τις οδηγίες της νηπιαγωγού, είναι επιθετικό προς τα άλλα παιδάκια. Στις περιπτώσεις αυτές θα ήταν καλό η νηπιαγωγός να δείξει κατανόηση προς το παιδί και να ενημερώσει τους γονείς (έστω και εάν ένα από τα παραπάνω συμβαίνει συχνά και σε έντονο βαθμό) ώστε το παιδί να εξεταστεί από ειδικό και αν χρειαστεί να παρέμβει με ειδική παιδαγωγική βοήθεια αλλά και κατάλληλες συμβουλές προς τους γονείς. Μην βιαστείτε να βάλετε ταμπέλα στο παιδί πως είναι <<κακομαθημένο>> ή <<τεμπέλικο>> ή <<ανόητο>>. Οι γονείς από την μεριά τους δεν θα πρέπει να μην αμελήσουν να αναζητήσουν βοήθεια διότι όσο πιο γρήγορα παρέμβει ο ειδικός τόσο πιο γρήγορα και πιο εύκολα θα βελτιωθεί η κατάσταση.

Δραστηριότητες προσχολικής ηλικίας

Σκοπός αυτών των δραστηριοτήτων είναι η βελτίωση της σωματικής και ψυχικής υγείας, η κοινωνικοποίηση, η κριτική σκέψη και η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων. Συγκεκριμένα οι στόχοι περιλαμβάνουν την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης του παιδιού, την ομαλή ανάπτυξη της προσωπικότητας του, την ανάπτυξη ουσιαστικών σχέσεων και την συνεργασία μεταξύ ομάδων. Επίσης την ικανότητα να φροντίζουν τον εαυτό τους, την επίλυση προβλημάτων, την μάθηση και την αγάπη προς την γνώση, την αλληλοκατανόηση, τον αλληλοσεβασμό και την αποδοχή του άλλου.

Η ωρίμανση εξαρτάται από τρεις βασικούς παράγοντες την σωματική και νευρολογική ανάπτυξη του παιδιού, την καθημερινή παρακίνηση και ενθάρρυνση και τα κίνητρα. Για παράδειγμα το παιδί δεν θα μπορέσει να γράψει αν δεν είναι στην κατάλληλη ηλικία όσο και αν προσπαθήσει διότι δεν έχει ακόμη αποκτήσει τις λεπτές κινήσεις που χρειάζεται όπως είναι η νευρολογική και μυϊκή ωριμότητα.

Εδώ θα ήθελα να θίξω ένα σημαντικό ζήτημα όσον αφορά το χέρι προτίμησης του παιδιού. Αν και τα περισσότερα παιδιά δείχνουν την προτίμηση τους από τα δυο έτη και έπειτα, ένα περίπου 10% των παιδιών που φοιτά στο νηπιαγωγείο δεν έχει αποφασίσει ακόμη ποιο χέρι προτιμάει με αποτέλεσμα να χρησιμοποιεί μια το δεξί, μια το αριστερό και άλλες πάλι φορές και τα δυο. Αυτό θα αποκαλυφθεί όταν αρχίσει το σχολείο στην Α δημοτικού. Θα ήταν λάθος να επιχειρήσει κάποιος εκπαιδευτικός ή κάποιος γονιός να πείσει το παιδί να γράψει με το δεξί του χέρι. Αρκετές ενδείξεις υπάρχουν πως αν ένα παιδί ζοριστεί να γίνει από αριστερόχειρας, δεξιόχειρας είτε στο σχολείο είτε στο σπίτι, θα αντιμετωπίσει προβλήματα λόγου και ομιλίας.

Το παιδί χρειάζεται ενθάρρυνση, βοήθεια και κατανόηση. Όταν το παραμελούμε ή το πιέζουμε βίαια να αντεπεξέλθει σε κάποιες απαιτήσεις μας στις οποίες όμως το παιδί δεν μπορεί για διάφορους λόγους το μόνο που καταφέρνουμε είναι να δημιουργούμε άρνηση, αντίδραση και έλλειψη ενδιαφέροντος προς την γνώση και τη μάθηση. Στόχος των γονιών και των εκπαιδευτικών θα πρέπει να είναι η ολόπλευρη ανάπτυξη και η κοινωνικοποίηση του παιδιού αλλά και η αναζήτηση βοήθειας όταν χρειαστεί όσο το δυνατό νωρίτερα.

ΠΗΓΕΣ

- Baseline Assessment Profiling του Warwickshire County Council
- Περιοδικό <<Απαντήσεις για την σύγχρονη οικογένεια >>